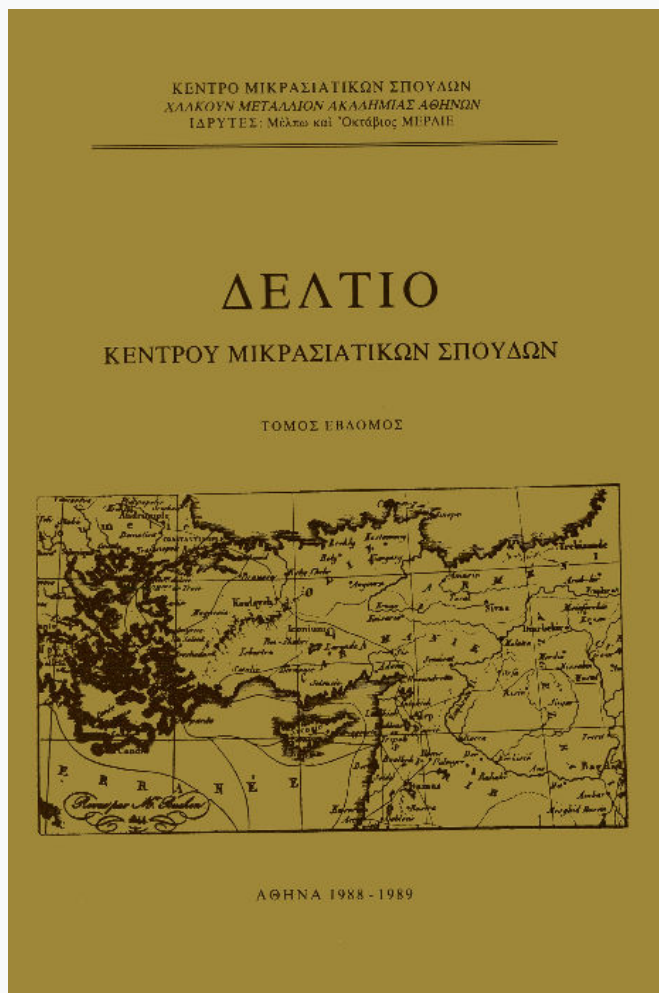

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 7 (1988)

Γεώργιος Π. Κουρνούτος: (1913-1989)

Βασίλειος Σφυροέρας

doi: [10.12681/deltiokms.204](https://doi.org/10.12681/deltiokms.204)

Copyright © 2015, Βασίλειος Σφυροέρας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Σφυροέρας Β. (1988). Γεώργιος Π. Κουρνούτος: (1913-1989). *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 7, 361–364. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.204>

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΚΟΥΡΝΟΥΤΟΣ

(1913-1989)

Ὁ θάνατος τοῦ Γεωργίου Κουρνούτου, στίς 13.10.1989, στέρησε τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν ἀπὸ ἑνα πολύτιμο συνεργάτη. Ἀπὸ τὸ 1962, ὅταν ὁ Ὁκτάβ καὶ ἡ Μέλπω Μερλιὲ ἀποφάσισαν τὴ σύσταση τοῦ Κέντρου, κιβωτοῦ μνήμης τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ Κουρνούτος στάθηκε στὸ πλευρό τους, προσφέροντας ἀφειδώλευτα τίς ὀργανωτικές του ἱκανότητες καὶ τίς γνώσεις του γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν στόχων του.

Γεννήθηκε στὸ Στρέφι τῆς Ἡλείας τὸ 1913 καὶ σπούδασε στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἀπὸ τὸ 1939 ὡς τὸ 1943 δίδαξε σὲ ἰδιωτικὰ Γυμνάσια τῆς Ἀθήνας καὶ τὸ 1944, κατὰ πρόταση τοῦ καθηγητῆ Σωκράτη Κουγέα, διορίστηκε Ἐπιμελητὴς στὸ Τμῆμα Χειρογράφων τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης. Στὴ θέση αὐτὴ παρέμεινε ὡς τὸ 1955, ὅταν διορίστηκε Διευθυντὴς Γραμμάτων, Θεάτρου καὶ Καλῶν Τεχνῶν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ἐνῶ παράλληλα δίδασκε νεότερη ἱστορία στὴν Ἀνωτάτη Βιομηχανικὴ Σχολὴ (ὡς τὸ 1960). Τὸ 1955 ἀνέλαβε τὴ Γενικὴ Γραμματεία τῆς Ἑλληνικῆς Ἑθνικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς UNESCO καὶ ἐκπροσώπησε τὴν Ἑλλάδα σὲ διεθνεῖς ὀργανισμοὺς καὶ σὲ μικτὲς διακρατικὲς ἐπιτροπὲς μορφωτικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν σχέσεων. Τὸ 1975 ὀρίσθηκε πρόεδρος τοῦ Διεθνoῦς Κέντρου πληροφοριῶν γιὰ τίς ἱστορικὲς πηγὲς (CIBAL), μὲ ἔδρα τὴ Σόφια, καὶ ὡς τὸ 1978, ὅταν ἀποχώρησε ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία ὡς Γενικὸς Διευθυντὴς Πολιτιστικῶν Ὑποθέσεων στὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ.

Ἡ μακρόχρονη θητεία του σὲ ἀνώτατες διοικητικὲς θέσεις περιόρισε τὸ ἐρευνητικὸ καὶ συγγραφικὸ του ἔργο, ποὺ πρῶτο δείγμα του ὑπῆρξε ἡ μελέτη «Τὸ Ἀγιοταφίτικο τῆς Σμύρνης καὶ ἡ οἰκογένεια Κοραῆ» (1949). Ἡ ἐργασία αὐτὴ ἀποκάλυπτε ὄχι μόνον τὴν ἱκανότητά του στὴν ἐπισήμανση καὶ τὴν ἀξιοποίηση τῶν πηγῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν καλλιτέπιά του, χαρακτηριστικὴ καὶ στὰ μεταγενέστερα δημοσιεύματά του. Ὡς τὸ 1955, ὅταν ἀπὸ τὸ Τμῆμα Χειρογράφων μετατέθηκε στὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας, δημοσίευσε τέσσερις ἀκόμη μελέτες, ὅλες σχετικὲς μὲ τὴν πνευματικὴ πορεία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ καί, στὴ σειρά τῆς «Βασικῆς Βιβλιοθήκης», τὰ δίτομα ἔργα *Τὸ Ἀπομνημόνευμα, 1453-1953* (Ἀθήνα 1953-1954) καὶ *Οἱ Λόγιοι τῆς Τουρκοκρατίας* (Ἀθήνα 1955-1956). Ὅπως σημείωσε τότε ὁ Νίκος Σβορώνος σὲ βιβλιοκρισία του γιὰ τὸ *Ἀπομνημόνευμα*, «ἡ εἰσαγωγή τοῦ Κουρνούτου καὶ τὰ βιογραφικὰ καὶ κριτικὰ σημειώματα ποὺ συνοδεύουν τὰ κείμενα φέρνουν τὴ

σφραγίδα της επιστημονικής του ευσυνειδησίας». Ἄριστος χειριστής τοῦ λόγου, ζωντάνεψε μὲ τὴν εἰσαγωγή του μιὰ ὁλόκληρη ἐποχή, συνδυάζοντας τὴν ἐπιστημονικὴ συγκρότηση μὲ τὴν κριτικὴ εὐστοχία καὶ μὲ τὴ γλαφυρότητα, προσόντα ποὺ χαρακτηρίζουν ὅλο του τὸ ἔργο.

Ἡ ἐνασχόλησή του μὲ τὰ ζητήματα τοῦ εὐαίσθητου τομέα τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν δὲν τοῦ ἐπέτρεψε νὰ συνεχίσει καὶ νὰ ὁλοκληρώσει τὶς μελέτες ποὺ εἶχε σχεδιάσει. Δὲν ἔπαψε ἐντούτοις νὰ δημοσιεύει κατὰ διαστήματα μικρὲς ἐργασίες, ὡς τὸ 1987. Παράλληλα παρουσίασε μὲ κατατοπιστικούς προλόγους στὴ σειρὰ «Ἄπαντα τῶν Νεοελλήνων Κλασικῶν» μέρος ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Γιάννη Βλαχογιάννη, προλόγισε τὰ *Γράμματα στὴ Ραχήλ* τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ, ἐπιμελήθηκε τὴν ἐκδόσιν τῆς *Ἱστορίας τῆς Ἀνθρωπότητος* τῆς UNESCO σὲ ἑλληνικὴ μετάφραση καὶ συνεργάσθηκε μὲ δημοσιεύματα στὴ *Νέα Ἑστία*, στὴν *Καινούρια Ἑποχή*, στὴν *Εὐθύνη* καὶ σὲ ἄλλα περιοδικά.

Τὸ ἐνδιαφέρον του, κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του, γιὰ τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, στὸ ὁποῖο διετέλεσε ἐπὶ πολλὰ χρόνια πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ὑπῆρξε ἀδιάπτωτο. Νηφάλιος καὶ αἰσιόδοξος στὶς δύσκολες ὥρες τοῦ Ἰδρύματος, ποὺ δὲν ἦταν λίγες, βοήθησε ἀποτελεσματικὰ στὸ ξεπέρασμά τους καὶ μὲ ἰδιαίτερη ἱκανοποίηση παρακολουθοῦσε ὡς τὴν παραμονὴ τοῦ θανάτου του τὴν πορεία του καὶ χαιρόταν τὴν ἐπιβολὴ του στὴν ἐπιστημονικὴ κοινότητα. Ὅσοι ἐργασθήκαμε δίπλα του δὲν θὰ λησμονήσουμε ποτὲ τὸ πάθος του γιὰ τὸν πνευματικὸ θησαυρὸ ποὺ ἔχει συγκεντρωθεῖ στὸ Κέντρο, ἀποτέλεσμα ἀγάπης καὶ γνώσης τῶν ἰδρυτῶν του καὶ τῶν διαδόχων τους, καὶ ὅσοι συνδέθηκαν μὲ φιλία μαζί του θὰ θυμοῦνται πάντοτε τὴν εὐφορία ποὺ ὁ λόγος του γεννοῦσε, τὴν παρρησία του καὶ τὴν ἐντιμότητα του.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΦΥΡΟΕΡΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΚΟΥΡΝΟΥΤΟΥ (ΕΠΙΛΟΓΗ)

«Τὸ Ἀγιοταφίτικο τῆς Σμύρνης καὶ ἡ οἰκογένεια Κοραῆ», *Ἀθηνᾶ*, τ. 53 (1949), σσ. 28-59.

«Ἄγνωστος κῶδιξ Ἑφημερίδων Κωνσταντίνου Καρατζᾶ τοῦ Μπάνου», *Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν*, τ. 24 (1949), σσ. 169-173.

«Ἡ Δωδεκάβιβλος τοῦ Δοσιθέου εἰς τὴν τυπογραφίαν τοῦ Βουκουρεστίου», *Θεολογία*, τ. 24 (1953), σσ. 250-273.

«Προσκτήσεις τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης κατὰ τὰ ἔτη 1940-1952», *Ἑλληνικά*, τ. 12 (1953), σσ. 223-226.

«Σχολεῖα τῆς τουρκοκρατουμένης Καστοριάς», *Γέρας Ἀντωνίου Κεραμοπούλου*, Ἀθήνα 1953, σσ. 426-468.

Γεώργιος Π. Κουρουλτός

Τὸ Ἀπομνημόνευμα, 1453-1953, 2 τ., Ἀθήνα 1953-1954 (Βασικὴ Βιβλιοθήκη, ἀρ. 44, 45).

«Ὁ λόρδος Charles Murray πεθαίνει γιὰ τὴν Ἑλλάδα», *Ἀγγλοελληνικὴ Ἐπιθεώρησις*, τ. 7 (1954), σσ. 20-52.

«Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως δύο ἀνέκδοτοι ὁμιλίας» (σὲ συνεργασία μὲ τὸν Βασ. Λαοῦρδα), *Θεολογία*, τ. 25 (1954), σσ. 177-200.

Λόγιοι τῆς Τουρκοκρατίας, 2 τ., Ἀθήνα 1956 (Βασικὴ Βιβλιοθήκη, ἀρ. 4, 5).

«Αἰμίλιος Βεάκης», *Νέα Ἑστία*, τ. 62 (1957), σσ. 1405-1406.

«Ἐγγραφα καὶ χρονολογικὲς διορθώσεις στὰ περὶ τοῦ Λάλα (Μάρτιος - Ἰούνιος 1821)», *Πελοποννησιακὴ Πρωτοχρονιά*, Ἀθήνα 1959, σσ. 33-38.

«Μνημεῖα καὶ τοπία ἱστορικὰ στὴ σύγχρονη ζωὴ», *Νέα Ἑστία*, τ. 65 (1959), σσ. 761-762.

Κωστής Παλαμᾶς, *Γράμματα στη Ραχήλ* (ἐπιμέλεια Γ. Π. Κουρνούτος), Ἀθήνα 1960.
«Οἱ γιορτὲς τοῦ Λόγου καὶ τῆς Τέχνης στη Λευκάδα», *Ἡώς*, τ. 4 (1961), τεύχος 47, σσ. 8-13.

«Ἡ Θεσσαλονίκη καὶ ὁ νέος Ἑλληνισμός», *Ἡώς*, τ. 5 (1962), τεύχος 63, σ. 17.
«Τὸ Ἅγιον Ὅρος. Ἱστορία καὶ θρύλοι», *Νέα Ἑστία*, τ. 74 (Χριστούγεννα 1963), σσ. 4-36.

Γιάννης Βλαχογιάννης, *Ἱστορικὴ ἀνθολογία* (πρόλογος Γ. Π. Κουρνούτος), Ἀθήνα 1965.

Γιάννης Βλαχογιάννης, *Ἄπαντα*, 7 τ. (ἐπιμέλεια Γ. Π. Κουρνούτος), Ἀθήνα 1965-1967.

«Διονύσιος Ἀντ. Κόκκινος (1883-1967)», *Νέα Ἑστία*, τ. 82 (1967), σσ. 1346-1401.

Γιάννης Βλαχογιάννης, *Ἐπὶ διηγήματα καὶ μελέτες* (πρόλογος Γ. Π. Κουρνούτος), Ἀθήνα 1968.

«Γκάντι ὁ Μαχάτμα. Θεωρία καὶ πράξη (1869-1969)», *Νέα Ἑστία*, τ. 86 (Χριστούγεννα 1969), σσ. 34-43.

«Ὁ λόρδος Μπάϋρον καὶ ἡ ἐποχὴ του», *Νέα Ἑστία*, τ. 95 (1974), σσ. 820-850.

«Ὁ Πρωτοσύγκελλος Ἀμβρόσιος Φραντζῆς. I. Βιογραφικά», *Πελοποννησιακά*, τ. 12 (1976-1977), σσ. 1-74.

«Οἱ Ἕλληνες καὶ ὁ λόρδος Μπάϋρον στὴν Ἰταλία», *Μνημοσύνη*, τ. 6 (1976-1977), σσ. 205-206.

«Ἱστοριογραφία καὶ ποίηση τοῦ Βαλαωρίτη», *Νέα Ἑστία*, τ. 106 (Χριστούγεννα 1979), σσ. 355-360.

«Μέλπω Μερλιέ, 1890-1979», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν*, τ. 2 (1980), σσ. 9-11.

Τὰ Ἐπτάνησα ἀνάμεσα σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση, Κέρκυρα 1982.

«Ἀδαμάντιος Κοραῖς, 1748-1833», *Νέα Ἑστία*, τ. 114 (Χριστούγεννα 1983), σσ. 2-15.

«Ἡ Ἀθήνα πρῶτεύουσα τῆς Ἑλλάδος», *Νέα Ἑστία*, τ. 116 (Χριστούγεννα 1984), σσ. 3-12.

«Τὸ Γένος στὸ τέλος τοῦ 18ου καὶ στὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰῶνα», *Πρακτικὰ Πανελληνίου Συμποσίου Βενιαμὶν ὁ Λέσβιος*, Ἀθήνα 1985, σσ. 33-46.

«Γύρω ἀπὸ μιὰ ἐπιστολὴ τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ», *Δελτίον τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας*, τ. 2 (1986), σσ. 206-216.

«Lord Byron, 1785-1824», *Νεοελληνικά Γράμματα*, τεύχος 25-29 (Σεπτέμβριος 1987), σσ. 8-9.